

Sygn. akt III UK 85/17

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania J.K.
od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o prawo do emerytury rolniczej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 7 marca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 3 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 3 listopada 2016 r. oddalił apelację wnioskodawczynie J.K. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 lutego 2016 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 31 grudnia 2014 r. odmawiającej przyznania wnioskodawczynie prawa do emerytury rolniczej.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczynie w dniu 1 lipca 2012 r. ukończyła 60 lat, a 4 grudnia 2014 r. wystąpiła do KRUS z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury rolniczej. Od urodzenia do dnia 14 listopada 1979 r. była zameldowana w miejscowości N. gmina S., a następnie w miejscowości S. w tej samej gminie. Od 2 lipca 1968 r. do 31 lipca 1970 r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców. Następnie od 1 sierpnia 1970 r. do 30 września 1976 r. była zatrudniona w

Gminnej Spółdzielni „S.” w S. na stanowisku szefa kuchni, w tym od 13 marca 1976 r. do 30 września 1976 r. korzystała z urlopu wychowawczego. Od 14 listopada 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. pracowała w gospodarstwie rolnym teściów, którzy byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 6,27 ha i z tego tytułu od 1 lipca 1977 r. do 3 kwietnia 1986 r. byli objęci ubezpieczeniem społecznym rolników indywidualnych. Wnioskodawczyni była zameldowana u teściów od dnia 14 listopada 1979 r., a od kwietnia 1976 r. prowadziła z mężem swoje gospodarstwo o pow. 37 arów. Ubezpieczeniu społecznemu rolników podlegała od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 2001 r., za który to okres zostały opłacone składki. Powyższe okresy w łącznym wymiarze 20 lat, 2 miesięcy i 16 dni zostały jej zaliczone do stażu pracy.

Natomiast sporne były okresy pracy w gospodarstwie rolnym teściów od 1 października 1976 r. do 13 listopada 1979 r. i od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r., w których wnioskodawczyni nie została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego rolników, jako domownik pracujący w gospodarstwie teściów, którzy opłacali za nią składki na to ubezpieczenie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sądy obydwu instancji uznały odwołanie wnioskodawczyni za bezzasadne. Sąd drugiej instancji wskazał, że do okresów ubezpieczenia, od których zależy prawo do emerytury rolniczej, zalicza się okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983 - 1990, prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r., tyle że za okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników rozumie się wyłącznie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek. Nie jest zatem możliwe uwzględnienie wnioskodawczyni do stażu pracy w gospodarstwie rolnym okresu od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. z uwagi na to, że nie była zgłoszona ubezpieczenia społecznego rolników przez teściów, którzy nie odprowadzali za nią składek.

Ponadto nie mógł być zaliczony do stażu ubezpieczeniowego, od którego zależy nabycie prawa do emerytury rolniczej, okres zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni S. w S., ponieważ do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. przy

ustalaniu prawa do emerytury rolniczej nie zalicza się okresów podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi. Po zmianach do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzonych ustawą o emeryturach kapitałowych z dnia 21 listopada 2008 r. (Dz.U. 2008 r. Nr 228, poz. 1507), osoby takie (urodzone po 1948 r.) nie mają możliwości łączenia okresów ubezpieczenia w KRUS i ZUS. Mając na uwadze powyższe Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawczynie nie legitymuje się wymaganym 25-letnim okresem ubezpieczenia i nie spełnia warunków wymaganych do przyznania jej prawa do emerytury rolniczej.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie art. art. 44 ust. 1 i 3 w związku z art. 3 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.) w związku z 19 ust. 1a pkt. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336 ze zm.) przez błędną wykładnię i uznanie, że nie przysługuje jej prawo do emerytury rolniczej, pomimo wykonywania przez nią pracy w gospodarstwie rolnika w charakterze domownika w spornym okresie od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r., twierdząc, że to na rolniku, a nie na domowniku ciążył obowiązek zgłoszenia jej do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników i opłacania składek KRUS.

We wniosku o przejęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sformułowano w sprawie istotne zagadnienie prawne: „czy domownik rolnika w rozumieniu art. 2 pkt. 2 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin podlegający obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym rolników, którego rolnik nie zgłosił do ubezpieczeń społecznych oraz nie opłacał za niego składek, może zostać pozbawiony prawa do emerytury rolniczej z KRUS z powodu nieuwzględnienia okresu w którym świadczył on pracę w gospodarstwie rolnym jako domownik ze względu na nieopłacanie przez rolnika należnych składek, czy też fakt niewypełnienia ciężących na rolniku obowiązków nie powinien skutkować pozbawieniem domownika prawa zaliczenia okresu, w którym pozostawał domownikiem rolnika w rozumieniu art. 2 pkt. 2 powołanej ustawy do stażu podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników uprawniających

do uzyskania emerytury rolniczej”.

W takim stanie rzeczy wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, przez przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej oraz kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Sąd drugiej instancji należycie wykazał, że teściowie, z którymi w spornym okresie skarżą mieszkała, nie zgłosili jej do ubezpieczenia społecznego rolników jako domownika, ani opłacali za nią w tym okresie składek na rolnicze ubezpieczenia społeczne. Sąd ten prawidłowo miał na uwadze, że samo potencjalne świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym teściów nie oznacza jeszcze podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w charakterze domownika, jeżeli wymienione osoby bliskie (teściowie) zaniechali zgłoszenia skarżącej (synowej) do ubezpieczenia rolniczego ani w spornym okresie nie opłacali należnych składek na to ubezpieczenie skarżącej, która tylko z nimi zamieszkiwała. Gdyby skarżąca spełniała ustawowe warunki uznania za domownika rolników dla celów podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, to teściowie wypełniliby obowiązek w spornym zakresie zgłoszenia skarżącej do ubezpieczeń rolniczych i opłacania składek za domownika, dla którego praca w gospodarstwie rolnym powinna być ponadto głównym źródłem utrzymania (art. 2 pkt 2 *in fine* ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Gdyby w takich warunkach teściowie zaniechali zgłoszenia skarżącej do ubezpieczenia rolniczego i opłacania obligatoryjnie wymaganych składek, pod rygorem nieuwzględnienia spornego okresu do wymaganego stażu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu w charakterze domownika, to skarżąca powinna w tym „dawnym” okresie wyjaśnić z teściami swój status prawny i ewentualnie wymusić na nich zgłoszenie do ubezpieczenia i opłacanie składek, bez wieloletniego oczekiwania aż do dnia wydania negatywnej decyzji emerytalnej na rozstrzygnięcie przez sądy sporu o

zaliczenie spornego okresu do stażu ubezpieczenia rolniczego.

Mając powyższe na uwadze i miarodajne ustalenie (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) niezgłoszenia skarżącej w spornym okresie do ubezpieczenia społecznego rolników w charakterze domownika i nieopłacenia składek na to ubezpieczenie, co było warunkiem *sine qua non* zaliczenia tego okresu do wymaganego stażu ubezpieczeniowego, wykluczone było uwzględnienie spornego okresu do wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniom rolniczym, bo okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu są wyłącznie takie okresy, za które opłacone zostały składki na ubezpieczenie społeczne rolników, według przepisów z daty złożenia wniosku emerytalnego (art. 15 ust. 1 pkt 3 *in fine* ustawy). Ujawnione okoliczności usuwały potrzebę wyjaśnienia sformułowanego w skardze kasacyjnej zagadnienia prawnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.